

Kristillisdemokraattien

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelma

Kristillisdemokraattisen ihmiskäsityksen mukaan jokainen ihminen on ainutlaatuinen ja korvaamaton yksilö. Ihmisarvo perustuu ihmisen olemiseen, ei hänen tekoihinsa, kykyihinsä, syntyperäänsä tai muihin ominaisuuksiin. Ihmiselämää tulee suojella hedelmöityksestä luonnolliseen kuolemaan saakka.

Kristillisdemokraattien arvopohja korostaa ihmisarvon kunnioittamista, perheen ja lähiyhteisön merkitystä, heikossa asemassa olevien puolustamista, ihmisten omaa yritteliäisyyttä sekä vastuunottoa paitsi itsestä myös kanssaihmisistä ja ympäristöstä. Kristillisdemokratia korostaa vapauden ja vastuun kuuluvan erottamattomasti yhteen. Tältä arvopohjalta ponnistaen Kristillisdemokraattien tavoitteena on rakentaa Suomesta lähimmäisyhteiskunta.

Toimivan ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan keskeisimpiä lähtökohtia on ihmisten tasavertaisuus. Se tarkoittaa sekä naisten ja miesten välistä tasa-arvoa että eri ihmisryhmien yhdenvertaisuutta.

Jokaista on kohdeltava ainutlaatuisena ja itsessään arvokkaana yksilönä. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eivät tarkoita samanlaisuutta, vaan sitä, että kaikkia kohdellaan oikeudenmukaisesti ja ihmisarvoa kunnioittaen.

Tuemme kansalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyvään elämään, terveyteen ja osallisuuteen yhteiskunnassa. Jokaiselle on taattava mahdollisuudet kouluttautua, yrittää ja menestyä taustastaan riippumatta.

Ketään ei saa syrjiä iän, etnisen alkuperän, kansalaisuuden, uskonnon, vakaumuksen, kielen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, perhesuhteiden, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun syyn perusteella.

1 Sukupuolten välinen tasa-arvo

Kristillisdemokraattisen tasa-arvoajattelun tavoitteena ei ole luontaisten sukupuolierojen häivyttäminen. Tarvitsemme molempia sukupuolia erilaisina ja toisiaan täydentävinä. Jompaakumpaa sukupuolta syrjiviä rakenteita on muutettava ja yhteiskuntaa tasa-arvoistettava.

Miehet ja naiset kokevat myös yhteiskunnassa erilaisia uhkia. Lähisuhdeväkivallan uhrina on edelleen useimmiten nainen. Katuväkivallan uhrina ja tekijänä on tavallisimmin nuori mies. Väkivallan vastainen ennaltaehkäisevä kasvatus on sisällytettävä osaksi varhaiskasvatusta, nuorisotyötä ja koulutusta.

Esteettömiä matalan kynnyksen palvelukeskuksia väkivaltaa tai sen uhkaa kokeville tulee perustaa tasapuolisesti ympäri maata.

Terveysmenot jakautuvat miesten ja naisten välillä epätasaisesti. Sosiaali- ja terveystalvelujen käyttäjistä ja työntekijöistä suurin osa on naisia. Suomalaisilla miehillä on Pohjoismaiden vertailussa lyhyin eliniän odote. Miehet elävät noin seitsemän vuotta lyhyemmän elämän kuin naiset. Suomessa miesten sydän- ja verisuonitauti-, itsemurha-, tapaturma- ja alkoholikuolleisuus ovat Pohjoismaiden korkeimmat. Miesten ennaltaehkäiseviin sote-palveluihin on panostettava.

2 Perheet

Perhe on jokaisen ihmisen ensimmäinen yhteisö – paikka, jossa kasvetaan yhteiskunnan jäseneksi, vastuuseen itsestä ja toisista ihmisistä. Kodissa lasten ja nuorten tulisi saada perusturvallisuuden kokemus, kestävät arvot ja muut elämän eväät.

Perhepoliittisissa ratkaisuissa on huomioitava ensisijaisesti lasten etu. Yhteiskunnan on tuettava eri hoitomuotoja tasaveroisemmin. Perheiden tukemisessa on tarjottava enemmän joustoa ja vähemmän sääntelyä. Hoivavastuun tasa-arvoista jakautumista on edistettävä. Perheet ja siten myös perheiden tarpeet eroavat toisistaan ja ovat usein hyvin tilannekohtaisia.

Yhteiskunnan tulee tukea vanhemmuutta ja mahdollistaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen. Työelämän tulee edistää perheiden hyvinvointia. Esimerkiksi erilaisten työajan joustojen ja etätöyön avulla voidaan helpottaa perheiden osallisuutta työelämään.

Yhteiskunnan tulee tukea vanhemmuutta ja mahdollistaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen. Työelämän tulee edistää perheiden hyvinvointia. Esimerkiksi erilaisten työajan joustojen ja etätöyön avulla voidaan helpottaa perheiden osallisuutta työelämään.

Työelämä muuttuu nopeassa tahdissa, mikä tarkoittaa erilaisia työpäiviä ja vaihtelevaa hoitotarvetta. Perheillä tulee olla vapaus päättää omista perhevapaistaan ilman kiintiöitä.

Työn ja perheen yhdistämisestä aiheutuvat kustannukset on jaettava tasaisemmin puolisoiden työnantajien kesken. Raskaussyrjintään on puututtava.

Perheellisten opiskelijoiden tilanne tulee huomioida opiskelijoille maksettavissa tuissa, sekä korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten käytännön järjestelyissä. Perheellistymisen opintojen aikana tulee nähdä rikkautena ja positiivisena asiana, eikä haasteena opintojen tehokkuudelle.

Suomessa noin 30 000 lasta kokee vanhempiensa eron vuosittain. Erotilanteissa on turvattava lapsen

kuuleminen ja edun toteutuminen. Huoltajuuskiistoissa molempia vanhempia on kohdeltava tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti. Lapselle läheisiä ihmissuhteita on vaalittava ja tapaamisoikeuden toteutuminen turvattava.

Perhepolitiikassa tulee huomioida myös yksinasuvat. Suomessa on noin 1,3 miljoonaa yhden hengen taloutta, mikä on lähes puolet kaikista kotitalouksista. Yhden hengen talouksien elinkustannukset ovat korkeammat ja asuminen suhteessa kalliimpaa. Poliittisessa päätöksenteossa ja palveluiden suunnittelussa on varmistettava yksineläjien yhdenvertaisuus.

3. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus arjessa

3.1 Koulutus

Yhteiskunnan on taattava tasa-arvoiset mahdollisuudet koulutukseen kaikille ikäryhmille.

Nuoria on varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa rohkaistava hakemaan aloille, jotka vastaavat heidän taitojaan ja mieltymyksiään sukupuolesta riippumatta.

Kaiken oppimateriaalin sisällön ja viestin tulee vahvistaa erilaisia mahdollisuuksia ammatinvalinnassa ja auttaa opettajia tukemaan erilaisia lahjakkuuksia, taitoja ja mieltymyksiä sitomatta niitä sukupuoleen. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on tärkeää tässäkin asiassa. Lisäksi opinto-ohjauksella on suuri merkitys.

Kasvatuksessa ja koulutuksessa on myös huomioitava poikien erilainen oppiminen, sillä miesten koulutustaso on laskenut. Koulupudokkaista valtaosa on poikia ja miehillä on aliedustus myös korkeakouluissa. Tämä lisää miesten riskiä syrjäytyä yhteiskunnasta.

Koulutukseen pääsymahdollisuudet on tasavertaisesti taattava kaikille eettisestä ja uskonnollisesta vakaumuksesta riippumatta, ottamalla huomioon omantunnonvapaus. Koulutusalalle hakeutumiseen voi vaikuttaa se, pystytäänkö esimerkiksi hoitohenkilökunnan omantunnonvapaus takaamaan työjärjestelyin raskaudenkeskeytyksissä.

Riittävät terveydenhoitajan, koulukuraattorin ja -psykologin palvelut on turvattava. Koulukiusaamiseen on oltava nollatoleranssi.

Opetuksen suunnittelussa on huomioitava erilaiset oppijat, yksilöllistä tukea tarvitseville on turvattava riittävät resurssit.

Mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen on taattava kaikille.

3.2 Työelämä

Jokaiselle on taattava yhdenvertainen mahdollisuus hakeutua sellaiselle alalle, jonka kokee omakseen ja joka palvelee yhteiskunnan tarpeita. Alalle soveltuvuuden ja pätevyyden on oltava tärkeimpiä kriteerejä valinnoissa.

Työn vaativuusarviot on tehtävä yhtenäisin perustein. Samanarvoisesta työstä on aina maksettava samaa palkkaa. Kaikkeen häirintään ja epäasialliseen kohteluun työelämässä tulee puuttua välittömästi.

Työajan joustavuus ja riittävä vapaa-aika palvelevat työssä jaksamista sekä yksityiselämän ja työn yhteensovittamista. Nämä mahdollisuudet on turvattava kaikille eri elämäntilanteissa.

Osa- ja määräaikaisten työsuhteiden tulee olla tarkoituksenmukaisia. Parhaimmillaan ne voivat helpottaa perheen ja työn yhteensovittamista sekä tarjota vastavalmistuneille tai työttömille hyvän väylän työelämään. Vastentahtoisina ne tuovat sen sijaan mukanaan monia kielteisiä seurauksia, kuten taloudellista turvattomuutta tai perhesuunnittelun vaikeutumista.

Kaikenlaista ikä syrjintää on torjuttava työmarkkinoilla. Vammaisten ja osatyökykyisten työllistymistä on edistettävä. Moni vammainen joutuu työkyvyttömyyseläkkeelle, vaikka kykyjä ja tahtoa työllistymiseen olisi. Yrityksille tulee tehdä tiettäväksi erilaiset mahdollisuudet järjestää työ osatyökykyiselle soveltuvaksi sekä tiedottaa esimerkiksi työolosuhteiden järjestelytuesta, mikäli järjestelyistä aiheutuu yritykselle kustannuksia.

On tärkeää, että työpaikkoja erilaisille aloille syntyy ympäri maata. Valtion ja kuntien tulee toimillaan edistää yritysten ja yhdistysten mahdollisuuksia luoda uusia työpaikkoja.

3.3 Yhteiskunnallinen osallisuus

Alueellinen eriarvoistuminen ja periytyvä huono-osaisuus on estettävä. Palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja saavutettavuus tulee turvata.

Kunnissa on toteutettava elinkaariasumisen mahdollistavaa kaavoitus- ja asuntosuunnittelua. Asumispalveluissa on perheiden lisäksi huomioitava yksin asuvat, pienituloiset, vanhukset ja vammaiset. Kaikessa rakentamisessa tulee huomioida yleisen turvallisuuden ohella myös esteettömyys ja asumisterveellisyys.

Naiset, nuoret ja ikääntyneet käyttävät joukkoliikennettä miehiä enemmän. Joukkoliikenteen toimivuudella on merkitystä myös sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumisessa.

Esteetön ja hyvin toimiva joukkoliikenne on tärkeää elämänlaadun ylläpitämiseksi ja palvelujen saavuttamiseksi, erityisesti haja-asutusalueilla.

Liikunta-, kulttuuri- ja sivistystoimen palvelujen saatavuudella on merkitystä asukkaiden viihtyvyydelle ja kunnan kilpailulle yritysten sijoittumisesta ja investoinneista. Liikunta on tärkeää hyvän ja terveen elämän ylläpidossa. Kuntien on tarjottava ja tuettava tasapuolisesti monipuolisia liikuntamahdollisuuksia eri ryhmille. Kulttuuri- ja sivistyspalvelujen tarjonnassa on huomioitava sekä sisältö että saavutettavuus. Yhteistyö paikallisten seurojen sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on tärkeää, samoin niiden tukeminen tasapuolisesti.

Kirjastojen valikoimassa sekä kansalais- ja työväenopistojen kurssitarjonnassa on varmistettava eri ryhmien tarpeet.

Jokaisen oikeus ja mahdollisuus osallistua poliittiseen keskusteluun, ilmaista mielipiteensä ja vaikuttaa päätöksentekoon riippumatta heidän taustastaan tai ominaisuuksistaan on turvattava. Luottamuspaikkajaoissa kunnioitettava äänestystulosta. Ketään ei saa syrjiä poliittisen toiminnan perusteella, esimerkiksi puolueeseen kuulumisen tai poliittisten mielipiteiden vuoksi.

4. Heikoimmassa asemassa olevien ihmisarvon puolustaminen

4.1 Vanhukset, vammaiset ja osatyökykyiset

Väestön keski-ikä nouseessa on erityisen tärkeää torjua kaikenlaista ikäsyrjintää muun muassa koulutuksessa, työmarkkinoilla tai palveluissa.

Vammaisille ja osatyökykyisille on luotava edellytykset mahdollisimman suureen toimintakykyyn ja hyvään elämänlaatuun.

Yhteiskunta on rakennettava niin, että ihmisten kykyjen ja ominaisuuksien kirjo otetaan huomioon. Esteettömyys on huomioitava kaavoituksessa, rakentamisessa ja palveluissa. Digisyrjintään on puututtava huolehtimalla riittävästä määrästä henkilökohtaisia ja kasvokkain tapahtuvia palveluja sekä neuvonnasta ja koulutuksesta.

Vammasta tai sairaudesta johtuen ihminen tarvitsee yksilöllisen tilanteensa mukaista tukea. Vammaisten koulutusta ja työllistymistä on tuettava. Viranhaltijoilla on oltava riittävä tietotaito vammaisten oikeuksista ja lainsäädännöstä. Sosiaalista yritystoimintaa tulee lisätä.

4.2 Sukupuoli-identiteetti

Jokainen ihminen on ainutlaatuinen omana itsenään. Jokaisella tulee olla oikeus itse määritellä, millainen tyttö tai nainen, poika tai mies hän on. Ketään ei tule syrjiä seksuaalisen suuntautumisen takia.

Sukupuolia on biologisesta perimästä johtuen kaksi. Kokemus sukupuolisesta identiteetistä ja tavat ilmaista sukupuoli-identiteettiä sen sijaan vaihtelevat. On tärkeää taata lapsille kasvurauha eikä alaikäisten transhoitoja tule sallia.

4.3 Kieli- ja etniset vähemmistöt

Suomi on virallisesti kaksikielinen ja kaksikielisyys on toteutettava perustus- ja kielilain mukaan myös hallinnossa, jotta kaikille taataan yhdenvertaiset palvelut. Suomenruotsalaiset ja ruotsin kielen asema ovat aina olleet keskeisessä asemassa kansallisessa identiteetissämme.

Saamelaiset on EU:n ainoa alkuperäiskansa. Saame on kolmas virallinen kieli Utsjoen, Inarin, Enontekiön ja Sodankylän kunnissa. Saamelaisten kulttuuria on tehtävä tutuksi kaikille. Niillä alueilla, joissa on merkittävä saamelaisvähemmistö, tulisi pyrkiä siihen, että viranhaltijoista osa on saamenkielisiä.

Romanit ovat etninen vähemmistö, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Heidän kulttuurinsa tunteminen auttaa ennakoluulojen poistamisessa, joten tiedottamista eri keinoin on lisättävä. Romanilasten koulunkäyntiä on tuettava aina peruskoulusta ammattiopintoihin saakka. Asennemuutosta tarvitaan myös romanien työllistymisen tukemisessa.

Antisemitismiä on torjuttava määrätietoisesti eikä sille saa olla sijaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Juutalaisvähemmistön turvallisuus on taattava. Juutalaisten instituutioiden yhteistyötä kuntien ja viranomaisten kanssa on vahvistettava.

4.4 Maahanmuuttajat

Maahanmuuttajien kotoutumisen onnistuminen on tärkeää. Erityistä huomiota on kiinnitettävä riittävään kotoutumis- ja kielikoulutukseen sekä naisten ja muiden heikommassa asemassa olevien ryhmien kuten vammaisten, kidutettujen, luku- ja kirjoitustaidottomien sekä vanhempien ihmisten kotoutumiseen.

Maahanmuuttajat tarvitsevat arjen yhteyksiä kantaväestöön. Segregaatiota on estettävä mm. asunto- ja politiikan keinoin sekä suomalaisen kulttuuriin ja lainsäädäntöön perehdyttämällä. Viranomaisten

on taattava muista kulttuureista muuttaneiden tyttöjen ja naisten tasavertaiset oikeudet.

Rasismia ei tule hyväksyä missään muodossa. Kenenkään ihmisoikeuksia ei saa rikkoa uskontoon, etniseen tai kulttuuriseen taustaan perustuen. Kaikenlaiseen rasismiin pitää puuttua vakavuudella ja välittömästi. Eri maahanmuuttajaryhmien lisääntyessä Suomessa etnisten vähemmistöryhmien väliseen rasismiin ja uskonnollisiin erimielisyyksiin tulee puuttua entistä tarkemmin.

Kristillisdemokraatit on sitoutunut EU:n rasismia ja muukalaisvihaa käsittelevän komitean laatimaan rasismin vastaiseen peruskirjaan.

5 Lopuksi

Puolustamme jokaisen ihmisen täyttä arvoa ja ihmisoikeuksia sekä haluamme edistää sukupuolten tasa-arvoa ja ihmisten yhdenvertaisuutta. Kristillisdemokraattisessa ajattelussa jokainen ihminen on arvokas yksilö ja persoona, eikä hänen identiteettiään saa typistää jonkin erityisryhmän jäsenyyteen. Ihminen on kokonaisuus: ihmisyyteen kuuluvat fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja hengellinen ulottuvuus. Jokaisen tulee saada kasvaa ja toteuttaa itseään tasapainoisesti näillä kaikilla elämän alueilla.

Hyväksytty puoluehallituksen kokouksessa 2.8.2025.